

Die Afrikaanse kerklied

Van Rooy, J. 2010. Effektiewe gemeentesang: 'n model na aanleiding van die *Psalmboek 2003*. Potchefstroom: Potchefstroomse Teologiese Publikasies. 430 p. Prys: R244,00. ISBN: 978-0-86955-188-2.

Resensent: D. Kruger
Skool vir Musiek, Potchefstroomkampus,
Noordwes-Universiteit

Hierdie boek is 'n verwerking van 'n proefskrif, *Die Psalmboek 2003 as kommunikasiemiddel in die liturgie van die erediens van die Gereformeerde Kerke*, wat Van Rooy in 2008 voltooi het. In 'n tyd waarin die psalms as gemeenteliedere sterk onder die soeklig val, veral vanweë die feit dat gemeentes skynbaar al hoe minder psalms sing, is 'n studie oor effektiewe gemeentesang (toegesuits op die psalms) belangrik. Die verskyning van 'n boek soos *Effektiewe gemeentesang* is dus van groot belang.

Die outeur stel die doelstellings van die boek baie duidelik in die Inleiding. Dit is 'n interdisiplinêre studie wat naas die Himnologie ook die Kommunikasiekunde betrek. In die volgende twee hoofstukke word die geskiedenis van die kerklied en die psalms in die besonder weergegee vanuit 'n bybels-gereformeerde perspektief. In hoofstuk 4 word aangetoon hoe die kommunikatiewe aspekte van musiek

deur middel van die perspektiewe van die Kommunikasiekunde in die Praktiese Teologie, by name die aanwending van die lied in die liturgie, betrek kan word. In hoofstuk 5 word metateoretiese perspektiewe vanuit die Himnologie aan die orde gestel.

Die belangwekkendste hoofstuk in hierdie boek is hoofstuk 6 waarin verslag gedoen word oor 'n empiriese studie oor die *Psalmboek 2003* ten einde vas te stel "hoe die werklikheid in die GKSA is ten opsigte van die gebruik van die *Psalmboek 2003*" (p. 239). Die statistiese gegewens oor die aanwending en gebruik van psalms en skrifberymings in die GKSA uit die bundels van 1936, 2001 en 2003 is besonder insiggewend. Die gemiddelde aantal psalms wat gebruik word, is hoër by gemeentes wat die 1936-bundel gebruik as by gemeentes wat die 2001-omdigting gebruik. Tegelyk skroom die respondente ook nie om aan te dui watter leemtes hulle in die huidige liedbundels van die GKSA ervaar nie (p. 336-337).

In hoofstuk 7 word 'n model gegee wat kan bydra tot "die uitbouing van gemeentesang as kommunikasiemiddel in die liturgie van die erediens in die GKSA" (p. 369). Hierdie is 'n hoofstuk waarna 'n mens uitsien sedert die aanvang van die boek, omdat dit so sterk in die titel geïmpliseer word. Aangesien die outeur eers 'n bestek-opname doen van die voorafgaande hoofstukke, word daar relatief min plek aan die model self afgestaan. 'n Vraag wat sentraal binne die bespreking van die model staan, is "hoe 'n nuwe liedboek kan bydra tot vernuwing in die kerk en kerksang in die besonder" (p. 379). 'n Mens sou hieruit kon aflei dat die GKSA dalk reeds dringend aan 'n nuwe liedboek begin dink. Die model self is 'n wisselwerking van aktiwiteite tussen vier komponente, naamlik predikante, lidmate, kerkrade en orreliste. Dit sluit aspekte in soos opleiding van predikante en orreliste, die benutting van elektroniese hulpmiddels soos dataprojektors en die daarstelling van programme om kerksang te verbeter. Omdat die *Psalmboek* in al hierdie aksies sentraal staan, word ook enkele verstellings aan die hand gedoen (p. 385-386) ten einde die boek beter te laat funksioneer as gemeentebundel. Dit word ook duidelik gestel dat predikante en lidmate dienooreenkomstig "verstellings" moet aanbring ten opsigte van hulle eie kennis van en ingesteldheid op die *Psalmboek*.

Die boek getuig van deeglike navorsing en sintese van resente bronne. Daar kom wel enkele lastige opmerkings voor soos byvoorbeeld die verwysing na die sogenaamde "byname" van liedere. Die lied ter sprake is *Aurelia* (p. 252) uit die *Skotse Psalter*. Hierdie is nie byname nie, maar die himnologiese titels van melodieë. Die buiteblad van die boek is nie oortuigend nie. Die werk handel tog oor

die psalms en die notevoorbeelde wat hier gebruik is, is duidelik klaviermusiek (met vingersettings!) wat niks met die onderwerp te make het nie. Dit doen afbreuk aan die boek wat deeglik afgerond is betreffende uitleg en skryfstyl. Dit is ook jammer dat die notevoorbeelde uit ou bundels (op p. 311, 312, 321, 322 en 324) nie in dieselfde formaat as die ander voorbeelde is nie.

Vanweë die akademiese aard van die boek, sal dit moeilik toeganklik wees vir gewone lidmate. Dit word egter aanbeveel vir predikante en ingeligte lesers wat 'n belangstelling het in kerkmusiek. Gegewe die sterk ondertone wat die outeur laat hoor ten opsigte van vernuwing en uitbreiding van die liedereskat, hoop 'n mens dat die boek wel onder die aandag sal kom van die sinode van die GKSA. Inligting wat veral na vore kom uit die empiriese gedeelte van die boek kan van groot nut wees vir die GKSA (en ander gereformeerde kerke) wanneer besluite geneem word oor die toekoms van die Afrikaanse kerklied en die samestelling van moontlike toekomstige bundels.